

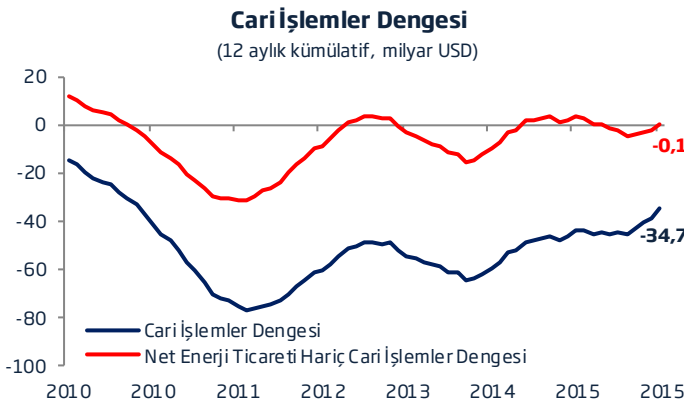
Ödemeler Dengesi - Kasım 2015

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Kasım ayında cari açık 2,1 milyar USD seviyesinde...

Cari dengede yıl genelinde olduğu gibi Kasım'da da geçtiğimiz yıla kıyasla olumlu görünüm izlenmiştir. 2014 yılının Kasım ayında 5,8 milyar USD olan cari açık 2015 yılının aynı döneminde 2,1 milyar USD düzeyinde açıklanmıştır. Böylece, Ocak-Kasım döneminde cari açık %29,7 oranında daralarak 27,8 milyar USD olmuştur. 12 aylık kümülatif cari açık da Kasım itibarıyla 34,7 milyar USD ile Eylül 2010'dan bu yana en düşük seviyesinde gerçekleşmiştir.

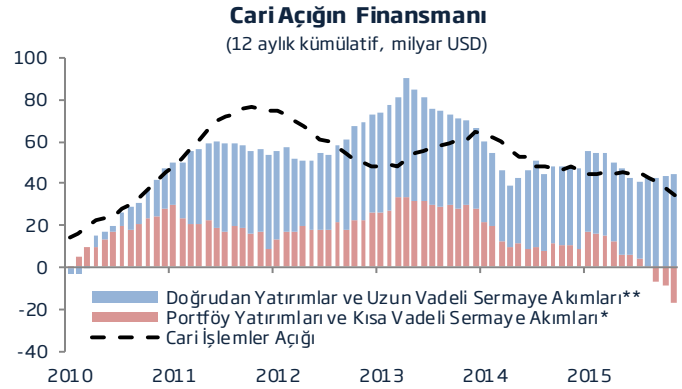
Cari dengedeki iyileşmede dış ticaret açığındaki daralma etkili oldu.

Enerji fiyatlarındaki aşağı yönlü hareketin sürmesi 2015 yılında ithalatın ihracattan daha hızlı gerilemesinde önemli rol oynamıştır. Bu paralelde, Kasım'da altın ithalatındaki yıllık düşüşün de yardımıyla %55 oranında daralan dış ticaret açığı cari dengedeki iyileşmeyi destekleyen en önemli unsur olmuştur. Öte yandan, jeopolitik risklerin ve Rusya'daki ekonomik krizin olumsuz yönde etkilediği turizm gelirleri Kasım'da da zayıf bir görünüm sunmuştur. 2010 yılından bu yana en kötü Kasım ayı performansını geride bırakan net turizm gelirleri yıllık bazda %13 daralarak cari açık üzerinde baskı yaratmıştır.

Ocak-Kasım döneminde dış ticaret açığındaki daralmanın 14 milyar USD olduğu görülürken, net turizm gelirlerinin 2,7 milyar USD tutarında gerilediği izlenmektedir.

Net doğrudan yatırımlarda 9,2 milyar USD'lik giriş...

Net doğrudan yatırımlar Kasım'da cari açığın finansmanına 92 milyon USD ile sınırlı düzeyde katkı sağlamıştır. Ocak-Kasım dönemi itibarıyla bakıldığında ise, net doğrudan yatırımların yıl genelinde olumlu bir performans sergilediği görülmektedir. 2014 yılının Ocak-Kasım döneminde 4,8 milyar USD olan net doğrudan yatırımlar 2015 yılının aynı döneminde 9,2 milyar USD düzeyine ulaşmıştır.

(*) Kısa vadeli sermaye hareketleri banka ve özel sektörün net kısa vadeli kredi kullanımları ve bankalardaki mevduatı kapsamaktadır.

(**) Uzun vadeli sermaye hareketleri banka ve özel sektörün uzun vadeli net kredi kullanımlarını ve banka, özel sektör ve Hazine'nin tahvil ihraçlarını kapsamaktadır.

Kasım'da portföy yatırımlarında sermaye çıkışı...

Ekim ayında net portföy yatırımlarında kaydedilen sınırlı sermaye girişinin ardından Kasım ayında yeniden yüklü sermaye çıkışı gözlemlenmiştir. 2014 yılının Kasım ayında 3,3 milyar USD giriş kaydedilen net portföy yatırımlarında 2015 yılının aynı döneminde 3,1 milyar USD'lik çıkış kaydedilmiştir. Bu çıkışın 1,1 milyar USD'si hisse senedi piyasasından, 623 milyon USD'si ise borç senedi piyasasından kaynaklanmaktadır. Yurt içi yerleşiklerin yurt dışındaki portföy yatırımları da bu dönemde 1,4 milyar USD düzeyinde gerçekleşerek net portföy yatırımlarındaki görünümü olumsuz etkilemiştir.

Ocak-Kasım döneminde ise net portföy yatırımlarındaki çıkış

Türkiye'ye Net Sermaye Girişlerinin Dağılımı

(12 aylık kümülatif, milyon USD)

	Sermaye Girişlerinin Dağılımı		(%)	
	Aralık 2014	Kasım 2015	Aralık 2014	Kasım 2015
Cari İşlemler Dengesi	-46.526	-34.741	-	-
Toplam Net Yabancı Sermaye Girişi	46.058	23.921	100,0	100,0
-Doğrudan Yatırımlar	5.716	10.099	12,4	42,2
-Portföy Yatırımları	20.104	-13.637	43,6	-57,0
-Diğer Yatırımlar	16.942	16.693	36,8	69,8
-Net Hata ve Noksan	3.366	10.773	7,3	45,0
-Diğer	-70	-7	-0,2	0,0
Rezervler⁽¹⁾	468	10.820	-	-

Not: Rakamlar yuvarlamadan ötürü toplamı vermeyebilir.

(1) Rezervler, toplam net sermaye girişleri ile cari denge arasındaki fark olup (-) değer rezerv artışı, (+) değer rezerv azalışını ifade etmektedir.

Kaynak: Datastream, TCMB

Ödemeler Dengesi - Kasım 2015

İktisadi Araştırmalar Bölümü

14,8 milyar USD'ye ulaşmıştır. Bu tutarın %40'ından fazlasını devlet iç borçlanma senetlerinden gerçekleşen çıkış oluşturmuştur.

Özel sektör yurt dışından fon sağlamayı sürdürüyor.

Küresel risk algısındaki oynaklıklara ve gelişmekte olan ülkelere yönelik portföy girişlerindeki olumsuz görünüme rağmen bankacılık sektörü ve diğer sektörler 2015 yılında yurt dışından fon sağlamada herhangi bir zorlukla karşılaşmamıştır. 12 aylık kümülatif verilere göre Kasım'da bankaların ve banka dışı sektörlerin uzun vadeli borç çevirme oranları yukarı yönlü seyrini sürdürerek sırasıyla %340 ve %160 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Kredi kalemlerinin detaylarına bakıldığında; Kasım'da bankacılık sektörünün kısa vadede 2 milyar USD kredi geri ödemesi gerçekleştirdiği, uzun vadede ise 2,2 milyar USD ile net kredi kullanıcısı olduğu görülmektedir. Diğer sektörler de bu dönemde kısa vadede 279 milyon USD tutarında kredi geri ödemesi yaparken uzun vadede 1,6 milyar USD tutarında yurt dışından net kredi kullanmıştır. Böylece, Kasım ayında da yıl genelinde olduğu gibi yurt dışından sağlanan krediler cari açığın finansmanına katkı sağlamıştır.

Efektif ve mevduat kaleminde kaydedilen 2,4 milyar USD'lik net sermaye girişiyle birlikte Kasım ayında diğer yatırımlar 4,7 milyar USD ile güçlü bir görünüm sergilemiştir.

Yılın ilk on bir ayının sekizinde rezerv varlıkların azaldığı görülmektedir. Kasım ayında da rezerv varlıklar 212 milyon USD düşerken, net hata noksan kalemi cari açığın finansmanına 203 milyon USD katkıda bulunmuştur. Ocak-Kasım döneminde ise net hata noksan kalemindeki 11,9 milyar USD'lik giriş finansman kaynakları arasında önemli paya sahip olmuştur.

Beklentiler...

Önümüzdeki dönemde AB ülkelerinde ekonomik aktivitedeki toparlanmanın öngörülen boyutta gerçekleşmesi durumunda ihracat performansımızın güç kazanmasının yanı sıra enerji fiyatlarının düşük seviyelerdeki seyrini sürdürmesi paralelinde cari açığın olumlu görünüm sergilemeye devam edeceği tahmin edilmektedir. Öte yandan, jeopolitik risklerin yükselmesi ve Rusya ile yaşanan gerginlik 2016 yılında dış ticaret ve turizm kanalıyla cari açığı olumsuz etkileyebilecektir.

Ödemeler Dengesi	(milyon USD)				
	Kasım 2015	Ocak - Kasım 2015		% Değişim	12 Aylık Kümülatif
Cari İşlemler Dengesi	-2.105	-39.622	-27.837	-29,7	-34.741
Dış Ticaret Dengesi	-2.953	-56.743	-42.693	-24,8	-49.534
Hizmetler Dengesi	1.484	24.461	23.554	-3,7	24.257
Seyahat (net)	1.179	23.568	20.835	-11,6	21.747
Birincil Gelir Dengesi	-719	-8.337	-9.560	14,7	-10.436
İkincil Gelir Dengesi	83	997	862	-13,5	972
Sermaye Hesabı	0	-69	-6	-91,3	-7
Finans Hesabı	-1.902	-35.190	-15.935	-54,7	-23.975
Doğrudan Yatırımlar (net)	-92	-4.805	-9.188	91,2	-10.099
Portföy Yatırımları (net)	3.076	-18.958	14.783	-	13.637
Net Varlık Edinimi	1.396	1.603	6.937	332,8	6.080
Net Yükümlülük Oluşumu	-1.680	20.561	-7.846	-	-7.557
Hisse Senetleri	-1.057	2.563	-1.978	-	-1.982
Borç Senetleri	-623	17.998	-5.868	-	-5.575
Diğer Yatırımlar (net)	-4.674	-16.595	-16.346	-1,5	-16.693
Efektif ve Mevduatlar	-2.416	-1.545	-359	-76,8	577
Net Varlık Edinimi	-1.995	-26	12.435	-	12.748
Net Yükümlülük Oluşumu	421	1.519	12.794	742,3	12.171
Merkez Bankası	-51	-2.247	-877	-61,0	-963
Bankalar	472	3.766	13.671	263,0	13.134
Yurt Dışı Bankalar	354	667	9.785	1.367,0	9.214
Yabancı Para	122	-1.704	5.127	-	3.977
Türk Lirası	232	2.371	4.658	96,5	5.237
Yurt Dışı Kişiler	118	3.099	3.886	25,4	3.920
Krediler	-1.393	-13.632	-14.522	6,5	-15.945
Net Varlık Edinimi	59	2.051	525	-74,4	337
Net Yükümlülük Oluşumu	1.452	15.683	15.047	-4,1	16.282
Bankacılık Sektörü	188	10.732	5.039	-53,0	6.143
Bankacılık Dışı Sektörler	1.307	5.649	10.978	94,3	11.298
Ticari Krediler	-868	-949	-1.206	27,1	-1.064
Diğer Varlıklar ve Yükümlülükler	3	-469	-259	-44,8	-261
Rezerv Varlıklar (net)	-212	5.168	-5.184	-	-10.820
Net Hata ve Noksan	203	4.501	11.908	164,6	10.773

Tabloda Altıncı Uluslararası Ödemeler Dengesi El Kitabı verileri kullanılmıştır. Veriler hakkında detaylı bilgiye [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

Kaynak: Datastream, TCMB

Ödemeler Dengesi - Kasım 2015

İktisadi Araştırmalar Bölümü

Türkiye İş Bankası A.Ş. - İktisadi Araştırmalar Bölümü**İzlem Erdem - Bölüm Müdürü**

izlem.erdem@isbank.com.tr

Alper Gürler - Birim Müdürü

alper.gurler@isbank.com.tr

Hatice Erkiletlioğlu - Müdür Yardımcısı

hatice.erkiletlioglu@isbank.com.tr

İlker Şahin - Uzman

ilker.sahin@isbank.com.tr

Eren Demir - Uzman Yrd.

eren.demir@isbank.com.tr

Mustafa Kemal Gündoğdu - Uzman Yrd.

kemal.gundogdu@isbank.com.tr

Gamze Can - Uzman Yrd.

gamze.can@isbank.com.tr

YASAL UYARI

Bu rapor Bankamız uzmanları tarafından güvenilir olduğuna inanılan kamuya açık kaynaklardan elde edilen bilgiler kullanılmak suretiyle, sadece bilgilendirme amacıyla hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde finansal enstrümanların alım veya satımı konusunda tavsiye veya finansal danışmanlık hizmeti sağlanması olarak yorumlanmamalıdır. Bu raporda yer verilen görüş ve değerlendirmeler, hiçbir şekilde Türkiye İş Bankası A.Ş.'nin kurumsal yaklaşımını yansıtmamakta olup, raporu kaleme alan uzmanların kişisel görüş ve değerlendirmeleridir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgi, görüş ve değerlendirmelerin doğru, değişmez ve eksiksiz olması konusunda herhangi bir şekilde garanti vermemektedir. Türkiye İş Bankası A.Ş. bu raporda yer alan bilgilerde herhangi bir bildirimde bulunmaksızın değişiklik yapma hakkına sahiptir. Bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan Türkiye İş Bankası A.Ş. hiçbir şekilde sorumluluk kabul etmemektedir.

İşbu rapor üzerinde Bankamızın telif hakkı olup, Bankamızın yazılı izni alınmaksızın herhangi bir kişi tarafından, herhangi bir amaçla, kısmen veya tamamen çoğaltılamaz, dağıtılamaz veya yayımlanamaz. Tüm haklarımız saklıdır.